

I Sverige og Norge er det den myndighed, som opbevarer et givet dokument, der træffer afgørelse om aktindsigt eller tilgængelighed. I praksis vil det sige, at også de statslige arkiver kommer til at træffe afgørelser på dette grundlag, når dokumenterne til sin tid er afleveret fra myndighederne.

I Danmark træffer de myndigheder afgørelse om aktindsigt efter offentlighedsloven, som har de sager til afgørelse, dokumenterne hører til. Statens Arkiver kommer derfor ikke til at tage stilling til aktindsigt efter offentlighedsloven, for så vidt angår afleverede arkivalier, men behandler udelukkende ansøgninger om tilgængelighed efter arkivloven.

Lovgrundlagenes forskellighed gør derfor sammenligninger vanskelige.

De undersøgelser, som er foretaget af Arbejdsgruppen, kan ikke understøtte den opfattelse, at den danske lovgivning og praksis som helhed betragtet skulle være mere restriktiv end i øvrige lande.

Nogle af de mellemfolkelige organisationer, Danmark er medlem af, har i de senere år arbejdet på større åbenhed i adgang til deres arkiver. Det gælder således NATO, der har igangsat et screenings- og afklassificeringsarbejde med henblik på at gøre organisationens dokumenter tilgængelige for offentlighed og forskning og tillige oprettet en egentlig arkivfunktion. Dette arbejde styres af NATO Archives Committee, hvor fra dansk side Udenrigsministeriet og Statens Arkiver er repræsenteret.

Særligt om elektronisk arkivering

Overgangen til elektronisk sagsbehandling hos offentlige myndigheder og institutioner har været et vigtigt element i regeringens it-politiske handlingsplan. Formålet er bl.a. at opnå ressourcemæssige besparelser, effektiviseringsgevinster samt et højere serviceniveau over for borgere og virksomheder.

Det må dog understreges, at ressourcemæssige besparelser i forbindelse med indførelse af digital forvaltning ikke umiddelbart vil kunne opnås på arkivområdet, men først på et forholdsvis sent tidspunkt vil kunne gøre sig gældende.

Bevaringen af den del af kulturarven, der består af elektronisk lagrede eller digitale arkivalier, stiller en række andre krav end bevaringen af traditionelle papirarkivalier. Også for så vidt angår benyttelsen af arkivalierne, er kravene andre end ved benyttelsen af papirarkivalier. Selv om også arkiverne på sigt kan opnå ressourcemæssige besparelser ved overgangen til elektronisk arkivering, vil der i en periode være tale om ekstra ressourceanvendelse, dels fordi de offentlige arkiver fortsat modtager store mængder papirarki-

valier fra myndighederne, dels fordi elektronisk arkivering kræver godkendelse og test af systemer, øget vejledningsindsats samt en løbende tilpasning til udviklingen på it-markedet.

De hensyn til forvaltningens uhindrede gang, der for papirarkivaliers vedkommende betinger et forholdsvis sent afleveringstidspunkt, gør sig ikke gældende, når talen er om aflevering af digitale arkivalier. Afleveringen finder sted i form af et kopiudtræk fra den afleverende myndigheds system, og myndigheden har således efter aflevering til de offentlige arkiver fortsat umiddelbar adgang til de oplysninger, der er omfattet af en aflevering.

Det elektronisk bevarede og afleverede materiale skal med jævne og forholdsvis korte mellemrum – fra 5 til 10 år – overføres til nye lagringsmedier og eventuelt undergå konvertering til nyt opbevaringsformat. Den løbende konvertering skal sikre det bevarede materiale dels mod henfald af de elektroniske medier, dels mod teknologisk forældelse. Digitale arkivalier kræver således en aktiv og løbende vedligeholdelse, der langt overstiger de krav, bevaringen af papirarkivalier stiller. Denne vedligeholdelse medfører en række omkostninger, der ikke er forbundet med bevaring af papirarkivalier. Derimod er omkostningerne ved magasinerings af elektroniske arkivalier marginale i forhold til omkostningerne ved magasinerings af papirarkivalier.

Den stigende overgang til digital forvaltning vil i en periode samlet øge de omkostninger, der er forbundet med bevaringen af arkivalier. Der vil derfor ikke på arkivområdet umiddelbart være tale om en besparelse i forbindelse med overgangen til digital forvaltning, men derimod om en forøgelse i omkostningerne, der først udlignes, når bevaring og aflevering af papirarkivalier udviser en faldende tendens.

Statens Arkiver har i de senere år gennemført en betydelig udvikling af metoder og standarder i forbindelse med digital bevaring. Samtidig er der for den statslige forvaltning løbende foretaget en regulering af myndighedernes varetagelse af arkivmæssige hensyn i forbindelse med elektroniske arkivalier, ligesom Statens Arkiver i vidt omfang har vejledt såvel statslige som kommunale myndigheder i spørgsmål om elektronisk arkivering.

Det må imidlertid forudses, at Statens Arkivers opgaver på dette felt vil blive stærkt udvidet i de kommende år som følge af gennemførelse af digital forvaltning. Også udviklingen på det kommunale område har medført et øget behov for vejledning, såvel af forvaltningsmyndigheder som af kommunale arkivinstitutioner.